

JÓZEF BRODA

Polityka kadrowa Adama Loreta w Lasach Państwowych

Adam Loret's Staff Politics in State Forests

Powodzenie programu gospodarczego A. Loreta zależało zwłaszcza od przygotowania zawodowego, sumienności i zdyscyplinowania personelu, zatrudnionego w administracji lasów państwowych. Do tej sprawy przykładał Loret szczególną wagę. W swych założeniach programowych z 1929 r. (*Główne wytyczne państwowego gospodarstwa leśnego*)¹ podkreślał, że w następstwie zaborów poziom wykształcenia i kwalifikacji fachowych pracowników leśnictwa był na ogół niski i bardzo zróżnicowany.

Na początku okresu powojennego lasy państwowe były połączone z państwowymi majątkami ziemskimi pod wspólną administracją resortu rolnictwa². Proces ich wyzwalał się spod tej zależności etapami i bardzo powoli: w końcu 1920 r. powstał Departament Leśnictwa i wyodrębniono pierwsze okręgowe zarządy lasów państwowych, w końcu 1924 r. wyłączono administrację tych lasów w odrębny pion administracji państwowej, a pełne usamodzielnienie i uniezależnienie lasów państwowych od administracji rolniczej nastąpiło dopiero w 1931 r., w związku z utworzeniem dla nich samodzielnej Dyrekcji Naczelnej, podległej bezpośrednio ministrowi rolnictwa (na podstawie rozporządzenia Prezydenta z 3 XII 1930 r.).

Powiązanie lasów państwowych z majątkami ziemskimi i zależność od administracji rolniczej resortu były powodem, że zwłaszcza w początkach okresu powojennego o obsadzie stanowisk w lasach decydowali rolnicy lub urzędnicy resortowi. W następstwie tego na stanowiska kierownicze w administracji leśnej trafiały jednostki często nie mające wykształcenia leśnego lub w ogóle nie nadające się do sprawowania takich funkcji. Pierwsi absolwenci powojennych studiów leśnych zaczęli zasilać administrację leśną dopiero od 1921/1922 r., co również nie następowało łatwo, gdyż miejsca były już zajęte, a próby zmiany obsady spotykały się z oporem, często nawet całego lokalnego środowiska.

Loret miał rację, pisząc w swoich *Głównych wytycznych...* (r. 1929) na temat aktualnej sytuacji w administracji lasów państwowych, że zatrudniony personel można co najwyżej "uznać jako masę, w najlepszym razie stanowiącą dopiero materiał do wytworzenia z niej

polskiego elementu pracowniczego, mającego spełniać zadania państwowe”. “W tym kierunku — podkreślał dalej — powinna ilość polityka personalna w administracji lasów państwowych”. W prowadzeniu takiej właśnie polityki Loret był zdecydowany i konsekwentny. Bardzo pomocna w tym była dla niego ustawa o organizacji administracji lasów państwowych z 30 XII 1924 r.

Sprawa właściwej obsady stanowisk w administracji lasów państwowych już w początkach naszej państwowości żywo interesowała leśników. Obradujący w sierpniu 1919 r. pierwszy po wojnie ogólnopolski zjazd leśników — obok wniosków w sprawie wyzwolenia leśnictwa “spod dotychczasowej przewagi rolników i prawników ” oraz utworzenia dla tych lasów osobnego ministerstwa lub przynajmniej generalnej dyrekcji — wysunął postulat, aby kierownicze stanowiska w administracji leśnej były obsadzone tylko pracownikami posiadającymi egzamin państwowy na “samoistnych gospodarzy leśnych”, a w razie braku odpowiednich fachowców ewentualnie przyjmować również kandydatów bez kwalifikacji, ale tylko w charakterze pracowników niestałych, czyli tzw. prowizorycznych³. Jednak na razie nie było warunków, by żądania te mogły znaleźć odzwierciedlenie w praktyce.

Bardzo istotną zmianę w stosunkach służbowych pracowników lasów państwowych wprowadzało rozporządzenie prezydenta — z mocą ustawy, z 28 VI 1924 r. w sprawie komercjalizacji lasów państwowych (utworzenia w nich przedsiębiorstwa państwowego). Statut tego przedsiębiorstwa zmieniał dotychczasowy stosunek służbowy leśników z publiczno-prawnego (etat) na prywatno-prawny (kontrakt). Wprawdzie już po upływie pół roku zarządzenie w sprawie komercjalizacji zostało anulowane — przez następne rozporządzenie prezydenta z 30 XII tego samego roku w sprawie wyodrębnienia administracji lasów państwowych, jednak zmiana ta została w nowym rozporządzeniu utrzymana, a nawet rozszerzona.

Ustawa wprowadzała dość istotne rozgraniczenia kompetencyjne między poszczególnymi szczeblami zarządzania lasami. Naczelne kierownictwo cała administracja LP oraz nadzór i kontrola nad jej działalnością, a także ustalanie podstaw i zasad polityki gospodarczej lasów państwowych należały w dalszym ciągu do ministra rolnictwa. Natomiast wszystkie inne czynności administracyjne, handlowe, finansowo-gospodarcze oraz bezpośrednia działalność administracji w sprawach gospodarczych zostały przekazane: w odniesieniu do dyrekcji okręgowych LP — dyrektorom, a w odniesieniu do nadleśnictw — nadleśniczemu. W ten sposób punkt ciężkości został przeniesiony na średni i niższy szczebel zarządzania gospodarką leśną.

Ważne zmiany nastąpiły też w systemie wynagradzania zatrudnianego personelu. Obok uposażenia podstawowego dużą rolę odgrywały także formy pośrednie, jak ubezpieczenia emerytalne, deputaty opałowy i gruntowy, a także premiowanie za osiągnięte wybitne efekty gospodarcze.

Szczególnie ważne postanowienia zawierała nowa ustawa w sprawach polityki kadrowej. Określała ona bowiem sposób zatrudniania pracowników leśnych lasów państwowych, którzy mogli być mianowani: 1) do odwołania, czyli czasowo, (“prowizorycznie”), 2) z zastrzeżeniem usuwalności, 3) na stałe.

Sprawa przynależności do grupy pierwszej nie wymaga wyjaśnień. Ustawa mówi, że “służba prowizoryczna funkcjonariusza niższego” nie może trwać dłużej niż 5 lat. Zarówno pracowników prowizorycznych, jak i praktykantów leśnych obowiązywały określone egzaminy zawodowe. Również przynależność do grupy trzeciej została jasno określona. Na stałe mogli być mianowani (jednak “według uznania władzy”) tylko ci spośród funkcjonariuszy “mianowanych z zastrzeżeniem usuwalności”, którzy mieli co najmniej dziesięcioletni staż pracy w służbie państwowej polskiej.

Niejasna natomiast była sytuacja grupy drugiej, jak również co miało oznaczać określenie “z zastrzeżeniem usuwalności”. Ustawa tego nie precyzuje. A jak się okazuje, właśnie ta grupa była najliczniejsza wśród pracowników alp. Przykładowo, w dyrekcji siedleckiej w 1925 r. (a więc na krótko przed objęciem przez Loreta urzędu “nadzwyczajnego delegata”) na 37 nadleśniczych tylko 12 miało akty nominacyjne, na 148 leśniczych było mianowanych 4, a na 111 pracowników administracyjno-biurowych zaledwie 3 osoby posiadały etaty, zaś w dyrekcji wileńskiej na ogólną liczbę 260 stanowisk służbowych zaledwie 9 osób miało akty nominacyjne⁵. Pod tym względem niewiele lepiej było na terenie b. zaboru pruskiego, gdzie łącznie pracownicy kontraktowi stanowili około 90% ogółu zatrudnionych w alp. Rozwiązanie stosunku służbowego z pracownikami grupy drugiej i trzeciej — nie dotyczyło to nielicznej grupy pierwszej — mogło nastąpić w każdej chwili za trzymiesięcznym, a w stosunku do pracowników tymczasowych za jednomiesięcznym wypowiedzeniem.

Należy zaznaczyć, że przepis o wymienionych tutaj trzech rodzajach zatrudnienia powtarzały kolejne dwa rozporządzenia prezydenta: z 17 III 1927 r. o tworzeniu przedsiębiorstw państwowych i ich komercjalizacji oraz z 22 III 1928 r. o zagospodarowaniu lasów państwowych.

Przepis o zatrudnianiu pracowników “z zastrzeżeniem usuwalności” stanowił potężny oręż w rękach Loreta i organów kierowniczych w alp w odniesieniu do podległego personelu. Pozwalał on z jednej strony na odpowiednią selekcję wśród pracowników, z drugiej zaś do wprowadzenia dyscypliny służbowej i wymuszania lojalności.

Dowodzą tego często zamieszczane od 1926 r. na łamach “Lasu Polskiego” dość duże wykazy osób zwolnionych z pracy w alp. Wśród zwolnionych trafiali się nawet członkowie zarządu głównego Związku Zawodowego Leśników, zajmujący w administracji leśnej ważne stanowiska etatowe. Np. w 1929 r. został przed czasem przeniesiony na emeryturę inspektor lasów w dyrekcji radomskiej Wojciech Klimaszewski, pełniący wówczas funkcję przewodniczącego miejscowego oddziału ZZL i będący członkiem zarządu głównego związku. Dymisję otrzymał z powodu występowania z ramienia związku w obronie gajowych. Wkrótce potem został zwolniony z pracy w alp Władysław Mołodyński, przewodniczący oddziału ZZL w Suwałkach, wchodzący ponadto w skład zarządu głównego związku. Jako powód zwolnienia podano, że m.in. występował w obronie związkowców oraz z “krytyką projektów rządowych, a zwłaszcza zamierzonej reorganizacji lasów państwowych” (chodziło o wyłączenie tych lasów w odrębną organizację gospodarczą)⁶.

Loret podporządkował sobie nawet wymieniony już Związek Zawodowy Leśników, zwłaszcza gdy w 1932 r. prezesurę w nim objął oddany mu człowiek (Marian Nagabczyński). Warto dodać, że niebawem funkcje kierownicze w zarządzie głównym związku i w

zarządach oddziałowych przeważnie przeszły w ręce wyższych funkcjonariuszy LP. Mało tego, odgórnie były wywierane naciski, aby do związku zapisali się wszyscy pracownicy nadleśnictw państwowych. A jeszcze parę lat temu władze LP usuwały z pracy takich, którzy przejawiali większą aktywność na terenie związkowym. Jednak gdy w 1937 r. nowy prezes ZZL, wybrany przez opozycję związkową, wystąpił na sesji budżetowej sejmu z ostrą krytyką polityki gospodarczej Loreta, ten doprowadził do rozłamu w związku przez spowodowanie — na odgórne polecenie — odłączenia się przedstawicieli lasów państwowych.

W 1936 r. w broszurce kolportowanej przez przeciwników polityki gospodarczej A. Loreta znalazło się stwierdzenie, że w lasach państwowych, “jest dużo dyletantów, fanatyków i biurokratów, ale — co tutaj zasługuje na zaakcentowanie — nie ma łapowników i złodziei”⁷. Mimo krytycznego charakteru tej wypowiedzi, w istocie jest ona bardzo pochlebna o ówczesnych pracownikach LP. I to także było w dużym stopniu rezultatem polityki personalnej kierownictwa lasów państwowych⁸.

Aby nie odnieść wrażenia, że Loret prowadził tylko selekcyjną, a nawet restrykcyjną politykę kadrową, należy wskazać również na jego działania zmierzające do zintegrowania społeczności leśników i ich rodzin w odpowiednich organizacjach społecznych. W tym celu z jego inicjatywy powstały dwie takie organizacje: w 1933 r. Przysposobienie Wojskowe Leśników (z Loretem jako prezesem), a w rok później Rodzina Leśnika (prezeską była jego żona, Halina), jako koło Rodziny Urzędniczej, stowarzyszenia ogólnopolskiego. PWL miało za zadanie krzewienie wśród pracowników leśnictwa kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie pomocniczo-wojskowego przeszkolenia i wychowania w celu podniesienia obronności kraju. Pod koniec okresu międzywojennego PWL skupiało ok. 12 tys. leśników i robotników leśnych. Członkowie tej organizacji wnieśli ogromny wkład do ruchu oporu na naszych ziemiach w czasie II wojny światowej. Natomiast celem Rodziny Leśnika było organizowanie samopomocy materialnej i prowadzenie działalności kulturalnej wśród leśników i ich rodzin. Organizacja ta również liczyła około 12 tys. członków.

Z biegiem czasu liczba pracowników niestałych, “z zastrzeżeniem usuwalności”, zmniejszyła się dzięki prowadzonej etatyzacji, co oczywiście zależało, jak podkreślała ustawa, “od uznania władzy”. Prawne uregulowanie tej kwestii nastąpiło w 1934 r., kiedy to z datą 1 stycznia ukazało się rozporządzenie Rady Ministrów o ustanowieniu tabeli stanowisk w administracji Lasów Państwowych. Pracownicy zajmujący dotąd stanowiska niezgodne z tabelą musieli zostać odpowiednio przeszerogowani w terminie do 1 III tego roku.

Jednak w niektórych przedsiębiorstwach państwowych (np. “Poczta-Telegraf-Telefon”), w tym także w lasach państwowych została nadal utrzymana kategoria pracowników zatrudnionych “z zastrzeżeniem usuwalności”. Prawdopodobnie dotyczyło to pracowników z krótszym stażem pracy lub o niepełnych kwalifikacjach. W 1937 r. nowy prezes Związku Zawodowego Leśników występując w komisji budżetowej sejmu z krytyką działalności i polityki gospodarczej kierownictwa lasów państwowych potwierdził istnienie w administracji tych lasów pracowników “z zastrzeżeniem usuwalności” i od siebie dodał, że “pracownicy ci, to tacy »stali«, których w każdej chwili można wyrzucić”.

Utworzenie z dniem 1 I 1931 r. Dyrekcji Naczelnej LP znacznie rozszerzało uprawnienia A. Loreta. Z funkcji pełnomocnika ministra do spraw administracji lasów państwowych

przeszedł bowiem na kierownika DNLP, czyli tym samym na kierownika całego państwowego gospodarstwa leśnego. W 1934 r. jego pozycja jeszcze bardziej wzrosła: z dniem 1 II został mianowany przez prezydenta dyrektorem DNLP i jednocześnie dyrektorem naczelnym Lasów Państwowych. Aby przekonać się, jakimi kryteriami kierował się w prowadzonej polityce personalnej, warto bliżej przyjrzeć się, kogo on powołał na kierownicze stanowiska i na swoich współpracowników w organizowanej przez siebie Dyrekcji Naczelnej LP.

Do najbliższych współpracowników i doradców A. Loreta należeli: **Aleksander Panek, Aleksander Ludwikiewicz, Michał Czajkowski, Stanisław Kozerski i Franciszek Szkił-ładź**¹⁰.

Aleksander Panek (1889–1944), absolwent studiów leśnych w Hochschule für Bodenkultur w Wiedniu, dokończonych w SGGW w Warszawie. Od 1925 r. pracował w okręgu warszawskim Lasów Państwowych, w 1931 r. powołany przez Loreta do DNLP najpierw na naczelnika działu handlowego, a następnie przesunięty na kierownika działu użytkowania lasu i zbytu drewna, na którym to stanowisku pozostał do wybuchu wojny. Zginął w powstaniu warszawskim. A. Panek aktywnie współpracował z Loretem przy wdrażaniu nowej polityki gospodarczej, szczególnie przy podejmowaniu i organizowaniu wyrębu przez alp oraz organizowaniu handlu materiałami drzewnymi. W prasie zawodowej publikował artykuły w obronie polityki gospodarczej lasów państwowych.

Aleksander Ludwikiewicz (1866–1940), absolwent wydziału prawa na uniwersytecie kijowskim, w latach 1919–1930 pracował na różnych stanowiskach kierowniczych w Ministerstwie Rolnictwa i Dóbr Państwowych, powołany w 1931 r. przez Loreta na naczelnika wydziału, a w 1934 r. na kierownika działu organizacji i inspekcji w DNLP oraz swego zastępcę. A. Ludwikiewicz, jak specjalista w zakresie prawa państwowego i administracyjnego był współredaktorem aktów prawnych, normujących organizację alp i zasady gospodarki w lasach państwowych. On też opracował projekt rozporządzenia o państwowym gospodarstwie leśnym z 1936 r. (tzw. dekret wrześniowy).

Michał Czajkowski (1878–1967), również absolwent wydziału prawa uniwersytetu kijowskiego, od 1918 r. pracował jako radca prawny w warszawskim okręgowym zarządzie Lasów Państwowych, powołany w 1931 r. przez A. Loreta na radcę prawnego, a następnie na kierownika biura prawnego DNLP, które zajmował do końca okresu międzywojennego. Po wojnie był, do czasu przejścia na emeryturę w 1954 r., zastępcą przewodniczącego Państwowej Rady Leśnictwa. M. Czajkowski bronił skutecznie interesów skarbu państwa przy rozwiązywaniu umów koncesyjnych z firmami prywatnymi na eksploatację lasów państwowych, w tym także przy rozwiązywaniu umowy z angielską firmą “Century” na eksploatację Puszczy Białowieskiej. Ponadto reprezentował interesy lasów państwowych przy nabywaniu lasów prywatnych. Był przewodniczącym rady nadzorczej agencji drzewnej “Paged”.

Stanisław Kozerski (1899–?) ukończył z odznaczeniem Wydział Leśny SGGW w Warszawie, następnie odbył studia specjalistyczne w Szwecji i Niemczech, gdzie zapoznał się zarówno z tamtejszą organizacją użytkowania lasu, jak i z przemysłowym przerobem drewna oraz eksportem materiałów drzewnych. Po powrocie do kraju rozpoczął w 1930 r. pracę w administracji lasów państwowych, przeniesiony wkrótce do DNLP na stanowisko

kierownika biura przemysłowo-handlowego, gdzie organizował przerób drewna we własnych zakładach przemysłowych lasów państwowych oraz inicjował budowę nowoczesnych zakładów drzewnych z produkcją dodatkową (stolarnie, skrzynkarnie itp.). Był współautorem i realizatorem standaryzacji materiałów drzewnych, co przyczyniło się do wzrostu eksportu materiałów drzewnych i uzyskiwania za nie wyższych cen na rynkach zagranicznych. Na tym stanowisku Kozerski pracował do wybuchu wojny. Był członkiem rady nadzorczej agencji drzewnej "Paged". Po wojnie był w Ministerstwie Leśnictwa dyrektorem Departamentu Użytkowania Lasu i Zbytu Drewna. Od 1949 r., do przejścia na emeryturę w 1969 r., pracował w Państwowej Centrali Drzewnej "Paged" jako dyrektor biura tarcicy, organizując eksport i import materiałów drzewnych.

Franciszek Szkiłładź (1893–1976) pracował w lasach państwowych przez cały okres międzywojenny na różnych stanowiskach kierowniczych, najpierw w okręgowym zarządzie LP w Białowieży, następnie w Departamencie Leśnictwa i z kolei w Dyrekcji Naczelnej LP. Jako ekonomista był organizatorem gospodarki finansowej lasów państwowych oraz uproszczonej, dostosowanej do charakteru gospodarki leśnej — rachunkowości i sprawozdawczości pieniężnej i materiałowej. Był członkiem rady nadzorczej agencji drzewnej "Paged". Po wojnie pracował na kierowniczych stanowiskach w Ministerstwie Leśnictwa, w Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, w Ministerstwie Finansów i Najwyższej Izbie Kontroli — aż do przejścia na emeryturę w 1961 r.

Oprócz wymienionych należy tu jeszcze uwzględnić głównych współpracowników i doradców A. Loreta w zakresie zagospodarowania lasu: **Józefa Miłobędzkiego, Stanisława Krzyszkowskiego i Kazimierza Maciejewskiego.**

Józef Miłobędzki (1877–1938) ukończył Wydział Leśny w Instytucie Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Puławach. Pod koniec pierwszej wojny światowej i krótko po odzyskaniu niepodległości kierował sprawami leśnictwa w końcowej fazie wojny do chwili przekazania szefostwa w ręce J. Miklaszewskiego. W 1925 r. został powołany przez A. Loreta na inspektora lasów w dyrekcji warszawskiej, a po utworzeniu DNLP przeniesiony na stanowisko kierownika inspekcji głównej Lasów Państwowych, zaś w 1934 r. na stanowisko kierownika działu produkcji drewna. Po jego śmierci (1938) stanowisko to objął S. Krzyszkowski.

Stanisław Krzyszkowski (1888–1949), leśnik-urządzeniowiec, był absolwentem studiów leśnych w Hochschule für Bodenkultur w Wiedniu. W latach 1911–1918 pracował w lasach Biała Cerkiew na Ukrainie. W 1919 r. rozpoczął pracę w warszawskim zarządzie okręgowym Lasów Państwowych jako inspektor urządzania. Dzięki jego sprężystemu kierownictwu w ciągu kilku lat wszystkie nadleśnictwa tego okręgu posiadały pełne plany urzędniowe. Powołany w 1931 r. do DNLP na kierownika biura urządzania lasu przeprowadził (w tym samym roku) jednorazową nadzwyczajną rewizję planów urzędniowych prawie we wszystkich nadleśnictwach LP. Po objęciu w 1938 r. stanowiska kierownika działu produkcji leśnej rozpoczął pracę nad instrukcją do ustalenia wielkości i obliczenia wartości zapasu drzewnego w Lasach Państwowych, czego jednak nie dokończył z powodu wybuchu wojny.

Kazimierz Maciejewski (1877–1961), wybitny leśnik-hodowca, studiował na Uniwersytecie w Lipsku i w Akademii Leśnej w Tharandt'cie. Do pierwszej wojny światowej

pracował na Kielecczyźnie, a następnie w Rosji. Po powrocie do kraju podjął pracę jako nadleśniczy w radomskim okręgu Lasów Państwowych, w 1924 r. przeszedł na takie samo stanowisko do Nadleśnictwa Wirty (okręg toruński), obiektu szczególnie ważnego ze względu na prowadzone tam doświadczalnictwo leśne — z obcymi gatunkami drzew. W 1931 r. został powołany do DNLP na inspektora hodowli lasu, a w 1934 r. został kierownikiem biura hodowli lasu.

K. Maciejowski dążył do zracjonalizowania cięć pielęgnacyjnych, czyszczeń i trzebieży, w tym celu opracował odpowiednią instrukcję techniczną (1934). Zaslugą Maciejowskiego było polecenie stosowania się, w zatwierdzonych już operatach urzędzeniowych do wytycznych o charakterze hodowlano-ochronnym, w dostosowaniu do warunków siedliskowych. W 1945 r. zgłosił się do pracy w Ministerstwie Leśnictwa, gdzie najpierw był naczelnikiem wydziału, a następnie dyrektorem Departamentu Hodowli i Ochrony Lasu — do czasu przejścia na emeryturę w 1951 r.

Przedstawiony wykaz powołanych przez A. Loreta pracowników Dyrekcji Naczelnej jest oczywiście niepełny, uwzględnia tylko najwybitniejszych i na stanowiskach kierowniczych. Obok nich pracowało wielu innych — w DNLP i administracji terenowej — którym Lasy Państwowe również bardzo wiele zawdzięczają.

Wykaz ten uwidacznia, że Loret w swej polityce personalnej kierował się przede wszystkim kryterium fachowości. Oczywiście zdyscyplinowanie i lojalność odgrywały również dużą rolę. Do Dyrekcji Naczelnej A. Loret zaangażował bardzo dobrany zespół świetnych fachowców, reprezentujący wszystkie ważniejsze dziedziny działalności gospodarczej i organizacyjnej, wielu spośród byłych swych współpracowników w dyrekcji warszawskiej, którą kierował aż do czasu objęcia kierownictwa w DNLP. Bez przesady można ich uważać za współtwórców sukcesu gospodarczego A. Loreta.

Swoje wpływy rozciągnął Loret nawet na “Paged”, mimo że ten stanowił odrębną i niezależną od Lasów Państwowych jednostkę organizacyjną. W radzie nadzorczej tego przedsiębiorstwa ulokował bowiem kilku wyższych funkcjonariuszy DNLP, chociażby wymienić: M. Czajkowskiego (przewodniczący rady) oraz S. Kozerskiego i F. Szkiłądzia (członkowie).

Olbrzymią zasługą A. Loreta i kierownictwa Lasów Państwowych było, że w ciągu stosunkowo krótkiego czasu została wyszkolona liczna kadra dobrych leśników, doświadczonych praktyków i realizatorów nowoczesnego sposobu gospodarowania. Obok nich wyrósł również spory zastęp specjalistów z zakresu przemysłu drzewnego, przede wszystkim tartaczników. Właśnie dzięki tym wychowankom “szkoły loretońskiej” możliwe było po wojnie — mimo bardzo dużych braków kadrowych — dość szybkie i sprawne odbudowanie i zorganizowanie państwowego gospodarstwa leśnego oraz uruchomienie przemysłu drzewnego.

Przypisy

¹ Las Polski nr 5: 255–264; nr 6: 298–305.

² Do opracowania niniejszego artykułu autor wykorzystał w szczególności 2 swoje prace: 1) Zarys historii gospodarstwa leśnego w Polsce. PWRiL, Warszawa 1988; Rozdział: Administracja lasów państwowych. W: Lasy państwowe w Polsce 1918–1990, praca zespołowa pod. red. J. Brody, t. I, 1918–1939 s. 40–58. “Studia i Materiały Ośrodka Kultury Leśnej” w Gołuchowie, nr 3. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa-Poznań 1992.

³ Las Polski, nr 1–2, 1921 s. 46.

⁴ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 XII 1924 r. o organizacji administracji lasów państwowych. Dz. U.RP nr 71 poz. 687.

⁵ Las Polski nr 7, 1925 s. 334.

⁶ J. Broda: Dzieje ruchu związkowego robotników drzewnych i pracowników leśnictwa w Polsce do 1939 r. Inst. Wyd. CRZZ, Warszawa 1977 s. 392–3.

⁷ A. Panek: Kulisy kampanii przeciwko Lasom Państwowym w parlamencie. Las Polski nr 4–5, 1936 s. 138/9.

⁹ A. Loret miał wśród pracowników alp posłuch niemal absolutny. Jeden z jego bliskich współpracowników (Franciszek Szkiłłądź) tak mówił o nim w 1970 r.: “W lasach państwowych rządził on jak na własnym folwarku, ale dobrze rządził”. Jest to lapidarna i chyba bardzo trafna opinia o jego osobie.

Summary

Adam Loretat, at first plenipotentiary of minister for state forests administration problems (since 1926) and than manager of those forests, set great store upon staff problems. At the beginning of interwar period, state forests were subject to agricultural administration of agricultural department. Hence, managing posts in forest administration were filled, to a high degree, by persons without proper education and professional experience.

Loret, in his staff politics, was governed, before all, by professional criterion. The law about forest administration, from the year 1924, served him well. The mentioned law introduced three ways of employment, namely: 1) temporal, 2) with “removal reservation”, and 3) regular. The first group concerned lower functionaries and apprentices, who served till five years. They were obliged to pass professional exams. As regular employeers (third group) could be nominated (however “according to authorities” approbation) those, from among functionaries “with removal reservation”, who passed, at least, ten years of training period in Polish state service. However, the position of the second group was dim. Moreover, the law did not state precisely the meaning of expression “removal reservation”, whereas that group was most numerous among employees (about 90% of all the employed).

The above regulation was a mighty weapon in the hands of managerial organs of state forest administration. It allowed for management of proper staff politics, selection among employees and sharpening of the official discipline. Loret subdued even the trade union of foresters. However, he cared for integration of foresters community and their families by means of called into existence social organizations. In course of time the number of not-regular workers decreased, due to the system of employment on permanent basis. Loret employed on managerial posts in forest administration, especially as chiefs, a perfectly chosen set of specialists, mainly graduates of foreign forest universities. They were known as prominent experts in their specialities. It is not to much to say, that they became joint authors of Adam Loret’s success.